

8:45–9:30   **Prezence účastníků**

9:30–10:00   **Zahájení konference**

10:00–11:20   **Alina Smyczek: Stanovení cílů pro zlepšení komunikačních kompetencí uživatelů AAK na základě příkladů z prostředí speciální školy**

Výchozím bodem prezentace jsou komunikační kompetence uživatelů AAK popsané Janice Light a Davidem McNaughtonem (1989, 2014). Jejich koncept lze považovat za vynikající rámec pro stanovení vzdělávacích nebo terapeutických cílů v procesu rozvoje AAK. Osvojování AAK dovedností je třeba optimálně naplánovat. Konkrétní cíle stanovené pro každého studenta/klienta jsou rozhodující pro vytvoření nejlepšího komunikačního prostředí každým členem týmu učitelů/terapeutů. Během prezentace bude představeno několik případových studií. Budou popsáni uživatelé AAK s různými komunikačními systémy a dovednostmi spolu s jejich cíli v oblasti AAK. K dispozici bude videoukázka. Všechny příklady pocházejí od studentů a týmu Souboru speciálních škol č. 11 v Krakově, Polsko.

Alina Smyczek, MA je logopedka, speciální pedagožka, specialista na AAK a asistivní technologie s 30 lety zkušeností. Spolupracuje se speciální školou č. 11 v Krakově a polskou pobočkou ISAAC „Mluvit beze slov“. Již řadu let se zabývá vývojem systémových řešení pro osoby s komplexními komunikačními potřebami. Působila jako odborná poradkyně pro výbory polského ministerstva školství, v rámci projektů EU, nevládních organizací a několika univerzit. Poskytuje školení, supervizi a publikuje v oblasti AAK/AT.

PANELOVÁ DISKUSE / WORKSHOPY / OBĚD (11:30–13:40)

Rozdělení účastníků na poloviny – oběd / část možnost výběru ze dvou odborných aktivit

Skupina A

11:30–12:30 Oběd

11:30–12:30 Panelová diskuse: Zkušenosti s AAK
(zástupci rodičů i profesionálů)

Tatiana Jánošková je matkou nemluvící Alexandry.

Právě snaha pomoci své dceři s komunikací ji přivedla do světa AAK. Těto oblasti se věnuje již více než 20 let. Žije na Slovensku, vzdělávala se také v České republice a na mezi-národních konferencích v zahraničí. Působí také jako laická poradkyně v Platformě rodin dětí se zdravotním postižením.

Ivana Sonnevendová provází svou dceru Johanku, nyní dvanáctiletou dívku, získáváním komunikačních dovedností od jejího narození. Johanka nemluví z důvodu zhoršené hybnosti čelisti. Jejich cesta vedla od intuitivních posunků a doptávání přes používání komunikační knihy a komunikačního tabletu až k postupnému osvojování si psaní.

Mgr. Jana Šarounová se přes 20 let svého profesního života zaměřuje na AAK, a to v oblasti sociálních služeb a hlavně ve školství. Od roku 1998 působí jako speciální pedagog a poradenský pracovník v SPC pro děti s vadami řeči se zaměřením na AAK. Je autorkou a spoluautorkou některých publikací o AAK a metodiky DaR, spolupracovala na vytvoření českých verzí řady AAK programů a aplikací pro AAK.

Mgr. Irena Lintnerová je speciální pedagožka, která se věnuje podpoře komunikace u osob s komplexními komunikačními potřebami se zaměřením na AAK. Ve své praxi propojuje speciální pedagogiku, logopedii a prvky smyslově orientovaných přístupů. Zaměřuje se zejména na podporu komunikace v přirozeném prostředí klienta a na práci s rodinou a pečou-

jičími osobami v Centrum barevná MOZAIKA Tábor s.r.o. Je viceprezidentkou APSS ČR pro ambulantní sociální služby a lektorkou odborných kurzů. Ve své práci zdůrazňuje, že komunikace je základní lidská potřeba a právo – bez ohledu na věk, diagnózu nebo míru postižení.

Mgr. Zuzana Sýkorová je poradkyně rané péče, kterou baví znakovat i povídat si fotografiemi či obrázky. V praxi zkouší, co by mohlo pomoci rodičům a jejich dětem, aby se snáz mezi sebou domluvili a aby se jim společně lépe žilo.

11:30–12:30 Workshop: Možnosti využití vybraných technických pomůcek AAK

Interaktivní workshop představí vybrané technické pomůcky a software využívané v oblasti AAK. Účastníci budou mít možnost seznámit se s jejich funkcemi a prakticky si vyzkoušet jejich využití v podporované komunikaci. Prezentovány budou zejména pomůcky s hlasovým výstupem a aplikace, kupř.: Grid for iPad, GoTalk NOW, Asterisk Grid, software Widgit, speciální klávesnice Krtko, program Communicator (s hlasovým výstupem pro snadnější ovládání počítače dotykem, očima, myší) a PC Eye (ovládání PC očima)...

Ing. Jiří Menšík je zakladatelem společnosti PETIT v Olomouci, která od roku 1997 vyvíjí pomůcky pro AAK a asistivní technologie. **Mgr. Jaromír Maštaliř, Ph.D.**, působí jako odborný asistent na Univerzitě Palackého v Olomouci, kde se mimo jiné zaměřuje na oblast AAK. V této oblasti se rovněž snaží o osvětovou a konzultační činnost na úrovni školství, poradenských zařízení i sociálních služeb. Lifetool je sociální služba Diakonie ČCE, která se věnuje poradenství v oblasti AAK a pracuje s řadou pomůcek. **Mgr. Jana Šarounová** se přes 20 let svého profesního života zaměřuje na AAK, a to v oblasti sociálních služeb a hlavně ve školství. Od roku 1998 působí jako speciální pedagog a poradenský pracovník v SPC pro děti s vadami řeči se zaměřením na AAK. Je autorkou a spoluautorkou některých publikací o AAK a metodiky DaR, spolupracovala na vytvoření českých verzí řady AAK pro–

gramů a aplikací pro AAK. **Mgr. Aděla Kohelová** je speciální pedagožka a AAK konzultantka, která kreativně pracuje s řadou programů pro AAK – společně s Janou Šarounovou vytvořily také webináře o práci s programy Symwriter a InPrint.

Skupina B

12:40–13:40 Oběd

12:40–13:40 Workshop: Možnosti využití vybraných technických pomůcek AAK

Interaktivní workshop představí vybrané technické pomůcky a software využívané v oblasti AAK. Účastníci budou mít možnost seznámit se s jejich funkcemi a prakticky si vyzkoušet jejich využití v podporované komunikaci. Prezentovány budou zejména pomůcky s hlasovým výstupem a aplikace, kupř.: Grid for iPad, GoTalk NOW, Asterios Grid, software Widgit, speciální klávesnice Krtko, program Communicator (s hlasovým výstupem pro snadnější ovládání počítače dotykem, očima, myší) a PC Eye (ovládání PC očima)...

Ing. Jiří Menšík je zakladatelem společnosti PETIT v Olomouci, která od roku 1997 vyvíjí pomůcky pro AAK a asistivní technologie. **Mgr. Jaromír Maštaliř, Ph.D.**, působí jako odborný asistent na Univerzitě Palackého v Olomouci, kde se mimo jiné zaměřuje na oblast AAK. V této oblasti se rovněž snaží o osvětovou a konzultační činnost na úrovni školství, poradenských zařízení i sociálních služeb. Lifetool je sociální služba Diakonie ČCE, která se věnuje poradenství v oblasti AAK a pracuje s řadou pomůcek. **Mgr. Jana Šarounová** se přes 20 let svého profesního života zaměřuje na AAK, a to v oblasti sociálních služeb a hlavně ve školství. Od roku 1998 působí jako speciální pedagog a poradenský pracovník v SPC pro děti s vadami řeči se zaměřením na AAK. Je autorkou a spoluautorkou některých publikací o AAK a metodiky DaR,

spolupracovala na vytvoření českých verzí řady AAK programů a aplikací pro AAK. **Mgr. Adéla Kohelová** je školská logopedka a AAK konzultantka, která kreativně pracuje s řadou programů pro AAK – společně s Janou Šarounovou vytvořily také webináře o práci s programy Symwriter a InPrint.

12:40–13:40 Workshop: Jak pomoci neverbálnímu dítěti zvládnout změnu – workshop s ukázkou pomůcek a přemýšlením o tom, jak je vyrobit

Zvládání změn a neznámých situací bývá náročné pro každé dítě a ještě náročnější pro dítě s horším porozuměním a neverbalitou. V krátkém formátu workshopu navrhne způsoby, jak se pokusit dítě na nadcházející situaci připravit, a nabídneme prostor pro společné přemýšlení o tématu. Workshop vychází ze zkušeností lektorek s prací s rodinami v rané péči.

Mgr. Alena Kunová, speciální pedagožka, poradkyně rané péče, lektorka v oblasti podpory komunikačních dovedností dětí raného věku se speciálními vzdělávacími potřebami. Od roku 1994 dosud pracuje jako poradkyně rané péče s rodinami s dětmi s mentálním, fyzickým a kombinovaným postižením, ohroženým vývojem a poruchami autistického spektra. Ve své práci s rodinami využívá znalosti z oboru AAK, zejména z oblasti podpory rané komunikace dětí s narušenou komunikační schopností.

Mgr. Pavla Foster Skalová se celý profesní život pohybuje v oblasti rané péče a alternativní komunikace. Komunikaci považuje za základ dobrého fungování jakéhokoliv prostředí. I proto se ve své roli poradkyně rané péče zaměřuje zejména na podporu komunikace mezi rodiči a dítětem. Podílela se autorsky na vzniku knihy *Jak si porozumět, domluvit se a společně si hrát* (Paspárta, 2021).

Mgr. Zuzana Sýkorová je poradkyně raně péče, kterou baví znakovat i povídat si fotografiemi či obrázky. V praxi zkouší, co by mohlo pomoci rodičům a jejich dětem, aby se snáz mezi sebou domluvili a aby se jim společně lépe žilo.

JEDNÁNÍ V SEKČÍCH (13:45–16:15)

BLOK 1 (13:45–14:45)

PŘEDŠKOLNÍ

13:45–14:15 Tereza Hakl Pleskotová, Veronika Schwarz Koníčková, Michaela Slámová: **Budování slovní zásoby v aplikacích pro tablet**

Komunikační aplikace na tabletu mohou lidem využívajícím AAK výrazně usnadnit každodenní dorozumívání a rozšiřovat jejich možnosti vyjádření. Na konkrétních příkladech ukážeme, jak mohou vypadat komunikační aplikace u uživatelů v různých fázích jejich používání – od prvního setkání s tabletem až po každodenní funkční komunikaci dětí i dospělých. Představíme reálné komunikační stránky našich klientů a nabídneme inspiraci, jakými slovy, frázemi a kategoriemi je vhodné začít budovat slovní zásobu. Ukážeme, že začátky komunikace nejsou primárně o učení, ale o hře, vztahu a regulaci. Zmíníme také časté bariéry při zavádění komunikačních aplikací a nabídneme několik praktických řešení. Účastníci si odnesou krátký návod, jak s komunikační aplikací začít v praxi.

SAS Lifetool je sociální služba, která podporuje děti i dospěle se zdravotním omezením v rozvoji komunikace a jejich zapojení do společnosti. V oblasti AAK se zaměřuje zejména na využívání moderních komunikačních technologií (např. chytrých telefonů, tabletů či očního ovládání). Služba působí celorepublikově v terénu – pracovnice docházejí za klienty domů, do škol i zařízení a podporují také jejich rodiny a okolí.

14:15–14:45 **Pavla Foster Skalová, Zuzana Sýkorová:** Domluvíme se rukama

Znakování je jedním z efektivních způsobů, jak pomoci neverbálním dětem rozvíjet komunikační kompetence. Díky němu se můžou domlouvat se svými nejbližšími, vytvářet si nově pojmy, rozvíjet hraní i myšlení, sdílet život s lidmi kolem sebe. Prostřednictvím kazuistiky tříleté holčičky s Downovým syndromem bychom rády ukázaly cestu znakování od úplných začátků k funkční komunikaci. Zároveň jsme se snažily zachytit nejdůležitější faktory, které do celého procesu vstoupily a měly zásadní vliv na jeho úspěšnost.

Mgr. Pavla Foster Skalová se celým profesním životem pohybuje v oblasti rané péče a alternativní komunikace. Komunikaci považuje za základ dobrého fungování jakéhokoliv prostředí. I proto se ve své roli poradkyně rané péče zaměřuje zejména na podporu komunikace mezi rodiči a dítětem. Podílela se autorsky na vzniku knihy *Jak si porozumět, domluvit se a společně si hrát* (Pasparta, 2021).

Mgr. Zuzana Sýkorová je poradkyně rané péče, kterou baví znakovat i povídat si fotografiemi či obrázky. V praxi zkouší, co by mohlo pomoci rodičům a jejich dětem, aby se snáz mezi sebou domluvili a aby se jim společně lépe žilo.

ŠKOLNÍ

13:45–14:15 **Alena Vožehová, Petra Benešová, Kristýna Vargová: Koncept zavádění AAK ve speciální škole (znaky, pomůcky, SW)**

Střední škola, Základní škola a Mateřská škola Rakovník, p. o., je školou, která vzdělává děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami: závažnými vadami řeči, různě závažným mentálním postižením, poruchami autistického spektra i kombinovaným postižením. Podstatnou součástí

vzdělávání je podpora rozvoje komunikace a hledání funkčních komunikačních strategií pro každého jednotlivého žáka, které mu pomohou aktivně se zapojit do vzdělávání i běžného života. Využíváme široké spektrum metod AAK: komunikaci prostřednictvím předmětů, fotogramů, piktogramů a symbolů, systém VOKS, komunikační knihy vytvářené v programu Boardmaker, manuální znaky programu DaR nebo vizualizované texty připravované v programech SymWriter a InPrint. Součástí podpory komunikace je také využívání moderních technologií. Metody volíme vždy individuálně podle potřeb konkrétního dítěte a často je vzájemně kombinujeme.

MgA., Bc. Petra Benešová je učitelka (a zástupkyně ředitele školy) MŠ speciální; ve své práci využívá principy AAK a propojuje je s prvky dramatické výchovy; vytváří vlastní pedagogické materiály podporující komunikaci – písně doplněné piktogramy a manuálními znaky, které dětem umožňují zapojit se do společných aktivit, lépe porozumět sdělení a aktivně komunikovat.

Mgr. Kristýna Vargová speciální pedagožka; založila v Rakovníku základní organizaci Svazu neslyšících a nedoslýchavých v ČR, která poskytovala poradenství lidem se sluchovými postiženími a osvětu veřejnosti; pracovala v centru aktivačních služeb pro rodiny s neslyšícími dětmi ve Federaci rodičů a přátel sluchově postižených (dnes Centrum pro dětský sluch Tamtam), kde aktivně využívala český znakový jazyk a znakovanou češtinu; v ZŠS pracuje s nejmenšími dětmi.

Mgr. Bc. Alena Vožehová speciální pedagožka, učitelka (a zástupkyně ředitele školy) ZŠ speciální, koordinátor EVVO; při práci s dětmi využívá různé formy AAK a jejich kombinace, spolu s ostatními pedagogy vytváří vizualizované texty a pracovní listy používané hlavně v hodinách prvouky, přírodovědy a vlastivědy.

14:15–14:45 Alena Kyselová, Eva Raková: AAK u dětí s těžkým kombinovaným postižením

Příspěvek se zaměřuje na využití AAK ve vzdělávání dětí s těžkým kombinovaným postižením. Cílem je představit konkrétní metody a pomůcky, které jsou aktivně využívány v každodenní školní praxi u žáků, u nichž není rozvoj mluvené řeči dostatečný nebo možný.

V rámci prezentace budou představeny různé formy podpory komunikace. Praktická část příspěvku se zaměřuje na zkušenosti z pedagogické praxe při zavádění a využívání AAK u konkrétních dětí s těžkým kombinovaným postižením. Součástí budou také videoukázky, které ilustrují konkrétní komunikační situace ze školního prostředí. Cílem příspěvku je poukázat na význam systematické podpory komunikace prostřednictvím AAK a sdílet praktické zkušenosti, které mohou přispět ke zkvalitnění vzdělávací i terapeutické práce s těmito dětmi.

Bc. Alena Kyselová je třídní učitelkou v Mateřské a základní škole pro děti s kombinovaným postižením Smiling Crocodile. Pracuje v prostředí, které se specializuje na podporu dětí s těžkým mentálním postižením a klade důraz na individuální přístup, respekt a bezpečně, podnětně prostředí pro učení. V její třídě se setkávají žáci z různých jazykových a kulturních prostředí, kteří mají přiznaný 4. a 5. stupeň podpůrných opatření. Ke každému žákovi přistupuje individuálně a snaží se nastavovat alternativní a augmentativní komunikaci vždy na míru jeho potřebám.

Bc. Eva Raková pedagogicky působí v Mateřské a základní škole pro děti s kombinovaným postižením Smiling Crocodile od roku 2014. Během této doby prošla pozicemi asistentky pedagoga, zástupkyně třídního učitele a třídní učitelky, kde se dlouhodobě věnovala vzdělávání žáků s těžkým kombinovaným postižením a využívání AAK v každodenní pedagogické praxi. V současnosti zde působí na pozici Office Manager.

DOSPĚLÍ

13:45–14:15 Lenka Gwōzdzov, Bohdana Herzánová: **Spolupráce jako podpora spsnho pouzvn AAK u klientů v DOZP – prklad dobr praxe**

Cílem prspvku je ukázat a souasn podpořit zavádění AAK u dospělých uzvatel sociálních sluzeb, pstednictvm kazuistik se podelit o dobrou praxi pri pouzvn AAK v ráz-
nch pstedch a v rámci spolupce různých sociálních
sluzeb, kter vyzuvj lid s potzmi v oblasti dorozumívání.
ustnci zhlédnou několik vide, kter zachycují využití AAK
uzvateli v interakci s okolím v odlišných pstedch – zna-
ky DaRu, komunikační knihy a další vizuln pomůcky. V pr-
spvku zazní principy, které jsou pro spsn zavádění AAK
v různých fázích vývoje podpory komunikace dleit. Důraz
bude kladen na zvědomění efektu pouzvn AAK v odlišných
pstedch ˇivota klienta a na to, jak důležitou roli hrajeme
v tomto procesu my pracovníci jakožto komunikační
prvodci.

Mgr. Bohdana Herzánová a Mgr. Lenka Gwōzdzov – spe-
ciln pedagožky psobci jako konzultantky v oblasti AAK od
roku 2005. Ob dvě spolupracují se sociálními službami, kte-
r vyzuvj lid s potzmi v oblasti dorozumívání. Pravidel-
n se setkávají s klienty a pracovníky DOZP, CHB, DZR, STD,
odlehčovacích sluzeb, stacionr apod., kdy spolen hledají
cesty podporujci komunikaci pomocí AAK postupů u dětí,
mladých dospělých i lid vyššího věku se zdravotním posti-
enm.

14:15–14:45 Irena Lintnerová: **Rozhodujci je motivace, a ne věk (AAK u seniorů – kazuistiky)**

AAK je v odborn literatuře i praxi nejčastěji spojována s
dětmi a mladšími lidmi s postižením. V sociálních a zdravot-

ních službách se však stále častěji setkáváme se seniory, kteří potřebují podporu komunikace – například po cévní mozkové příhodě, při neurodegenerativních onemocněních nebo při zhoršení kognitivních funkcí.

Přednáška představí kazuistiky seniorů, u nichž byla AAK využita jako nástroj podpory funkční komunikace v každodenním životě. Zaměří se na praktické zkušenosti z terénu – hledání motivace, zapojení rodiny a pečujících, volbu komunikačních prostředků i překonávání bariér spojených s věkem klienta.

Zkušenosti z praxe ukazují, že rozhodující není věk, ale motivace, komunikační potřeby člověka a podpora jeho okolí. Komunikace je základní lidské právo – bez ohledu na věk.

14:15–14:45 Irena Lintnerová: Rozhodující je motivace, a ne věk (AAK u seniorů – kazuistiky)

AAK je v odborné literatuře i praxi nejčastěji spojována s dětmi a mladšími lidmi s postižením. V sociálních a zdravotních službách se však stále častěji setkáváme se seniory, kteří potřebují podporu komunikace – například po cévní mozkové příhodě, při neurodegenerativních onemocněních nebo při zhoršení kognitivních funkcí.

Přednáška představí kazuistiky seniorů, u nichž byla AAK využita jako nástroj podpory funkční komunikace v každodenním životě. Zaměří se na praktické zkušenosti z terénu – hledání motivace, zapojení rodiny a pečujících, volbu komunikačních prostředků i překonávání bariér spojených s věkem klienta.

Zkušenosti z praxe ukazují, že rozhodující není věk, ale motivace, komunikační potřeby člověka a podpora jeho okolí. Komunikace je základní lidské právo – bez ohledu na věk. Mgr. Irena Lintnerová je speciální pedagožka, která se vě-

nuje podpoře komunikace u osob s komplexními komunikačními potřebami se zaměřením na AAK. Ve své praxi propojuje speciální pedagogiku, logopedii a prvky smyslově orientovaných přístupů. Zaměřuje se zejména na podporu komunikace v přirozeném prostředí klienta a na práci s rodinou a pečujícími osobami v Centru barevná MOZAIKA Tábor s.r.o. Je viceprezidentkou APSS ČR pro ambulantní sociální služby a lektorkou odborných kurzů. Ve své práci zdůrazňuje, že komunikace je základní lidská potřeba a právo – bez ohledu na věk, diagnózu nebo míru postižení.

14:45–15:15   Přestávka

BLOK 2 (15:15–16:15)

PŘEDŠKOLNÍ

15:15–15:45 Adéla Kohelová: První kroky v nastavování AAK

V příspěvku se zaměřím na první kontakt s dítětem a jeho rodinou, na volbu postupů a pomůcek, které podporují motivační dítěte ke komunikaci a vytvářejí bezpečné prostředí pro navázání interakce. Představím jednotlivé druhy AAK, jejich možnosti i limity v počáteční fázi hledání nejvhodnější formy vyjadřování. Součástí příspěvku bude také podpora komunikace v domácím prostředí i ve vzdělávacích zařízeních a ukázky osvědčených strategií.

Mgr. Adéla Kohelová je speciální pedagožka a školská logopedka. Ve své praxi se setkává hlavně s klienty s poruchou autistického spektra a dalšími typy neurovývojových poruch. Zabývá se rozvojem a podporou funkční komunikace, a to jak verbální, tak i nastavením a používáním AAK. Vychází z metody totální komunikace, kdy vždy hledá ten nejvhodnější způsob komunikace pro konkrétního klienta s využitím všech dostupných postupů. V současné době je zaměstnána v ZŠ Otrokovice, Komenského, Za Sklem o. s. a jako konzultant AAK pro Zlínský kraj

15:45–15:15 Monika Unzeitigová: Využití AAK při hře u dětí s PAS

Funkční hra s hračkou a hra s jinými dětmi je pro děti s neurovývojovou poruchou mnohdy neuchopitelná a nerozumí jí. V intervencích zaměřených na rozvoj komunikace se děti s hrou seznamují, učí se ji jako novou dovednost. K podpoře funkční komunikace využíváme různé typy her, při jejich výběru vycházíme z motivace každého dítěte. Komunikaci rozvíjíme kombinováním manuálních, digitálních a obrázko-

vých systémů AAK. Využíváme i metodu modelování. V rámci příspěvku se zaměříme na konkrétní ukázky využití kombinace forem AAK u několika typů her. Ukážeme si např., jak lze ve hře využít komunikační aplikaci v tabletu ve spojení se znakováním, nebo jak komunikaci podpořit i psanou formou jazyka.

Mgr. Bc. Monika Unzeitigová vystudovala speciální pedagogiku, obor logopedie – surdopedie a český jazyk a literaturu. V minulosti pracovala v organizacích s klienty se sluchovým a kombinovaným postižením a v MŠ pro děti s PAS. V současné době pracuje jako speciální pedagog, logoped v organizaci Za sklem o. s. – Brno. Zde se specializuje na rozvoj funkční komunikace u dětí i dospělých na spektru autismu. V rámci individuálních intervencí kombinuje různé systémy AAK. Snaží se hledat individuální cestu pro každého.

ŠKOLNÍ

15:15–15:45 **Petra Machů: Využití totální komunikace ve výuce v ZŠS**

Příspěvek přináší vhled do výuky ve třídě ZŠS díl I. u žáků 1. a 2. ročníku, kteří často stojí na začátku cesty k nastavení funkčního komunikačního systému. Představí projektovou výuku s prezentacemi vizualizovanými v programu InPrint a praktické využití principů totální komunikace. Ve výuce se prolínají různé metody a pomůcky AAK – práce s iPadem a programem GoTalk NOW, znak do řeči, VOKS i komunikační tabulky. Přístup podporuje srozumitelné a přirozené učení, ověřuje porozumění novým pojmům a jejich využití v aktivní komunikaci, přičemž klade důraz na hru, propojení smyslu a vlastní prožitek. Cílem příspěvku je sdílet zkušenosti a inspiraci z praxe.

Mgr. Petra Machů je učitelkou na ZŠ Otrokovice, Komenského, kde pracuje s žáky 1.–3. ročníku, převážně s dětmi s poruchou autistického spektra. Rozvoj komunikace je hlavní prioritou školy, což vystihuje motto „Bez komunikace není edukace“. Hledání cest k funkční komunikaci vnímá jako výzvu i zdroj inspirace a smyslu své práce.

15:45–16:15 Mariam Gelashvili, Elene Tskrialashvili: **Od praxe k výzkumu: zavádění AAK v Gruzii a jeho dopad na komunikaci a kvalitu života**

Prezentace představuje první systematické zavedení postupů augmentativní a alternativní komunikace (AAK) pro děti s autismem v Gruzii. Program byl realizován ve třech centrech organizace First Step Georgia a koordinovala jej logopedka Elene Tskrialashvili. Intervence vycházela z holistického přístupu k AAK a zahrnovala multidisciplinární spolupráci mezi rodiči, terapeuty a koordinátory služeb s cílem podpořit rozvoj funkční komunikace. Prezentace kombinuje praktické zkušenosti z realizace programu s výzkumnými poznatky. Druhá část představuje výzkumnou studii založenou na datech získaných od zapojených dětí a jejich pečujících osob. S využitím kvantitativního kvaziexperimentálního designu studie zkoumala dopad AAK intervence na komunikační dovednosti a kvalitu života. Výsledky naznačují významné zlepšení komunikačních schopností dětí po zavedení AAK, stejně jako pozitivní dopady na kvalitu života jejich pečujících osob. Zjištění zdůrazňují význam rozšiřování služeb AAK a uplatňování praxí založených na důkazech v prostředích, kde se AAK teprve systematicky rozvíjí.

Mariam Gelashvili je výkonnou ředitelkou organizace Consortium Georgia a specialistkou v oblasti logopedie se zaměřením na augmentativní a alternativní komunikaci (AAK) a asistivní technologie. Působí jako vyučující na Ilia State University a St. Andrew's Georgian University a vede projekty zaměřené na zavádění AAK a asistivních technologií ve školách a rehabilitačních službách v Gruzii.

Elene Tskrialashvili je logopedka a doktorandka na University of Zagreb v Chorvatsku. Má více než desetiletou zkušenost s prací s dětmi s vývojovými a komunikačními poruchami a působí jako supervizorka v organizaci First Step Georgia. Ve své odborné činnosti se zaměřuje na AAK, ranou intervenci a poruchy příjmu potravy a komunikace.

DOSPĚLÍ

15:15–15:45 Markéta Novotná, Tomáš Rybička:

Komunikace uměním

Tomáš je člověk, který následkem svého postižení nemluví, nechodí, téměř se nehýbe. Ovšem s ohromnou kreativní tvrdohlavostí hledá cesty k sebevyjádření, využívá svých nemožností a „volá“ do světa... Cestou ke komunikaci je mu právě i malba, tvoří štětce umístěným v hlavovém držáku a minimálními pohyby hlavy vznikají jeho díla, vyjadřující jeho emoce i vidění světa. Vznikl i citlivý filmový snímek, kde si Tom zahrál sebe a cestu svých možností. Trpělivě se vyjadřoval ke každému slovu scénáře. Na konferenci přiveze svůj příběh, svůj film i výstavu obrazů.

Mgr. Markéta Novotná, speciální pedagog, zabývající se v Domově pod hradem Žampach i arteterapií a filmovou tvorbou lidí s hendikepem.

Tomáš Rybička je mladý člověk s těžkým tělesným postižením, který hledá i pomocí malby svojí cestu k životu, k lidem, ke komunikaci. Je velmi vtipný a na svoji první životní zkušenost „promluvit“ na univerzitní půdě se velmi těší.

15:45–16:15 Tatiana Jánošková: Využití AAK v dospělém věku – kazuistika Alexandry

Příspěvek se zaměřuje na využití AAK u 30leté nemluvící Alexandry s těžce narušenou schopností komunikace a ví–

cečetným postižením. Alexandra i navzdory svému mentálnímu postižení začíná svou cestu k samostatnosti – bydlí ve vlastní domácnosti vedle rodičů s podporou blízkého okolí. Jedná se o model chráněného bydlení v domácím prostředí v rámci komunity. Cílem příspěvku je ukázat, že AAK není jen záležitostí dětského věku, ale je stejným komunikačním nástrojem i v dospělosti. Alexandra využívá širokou škálu komunikačních systémů a pomůcek: komunikátor s hlasovým výstupem, PC, mobilní telefon, komunikační deník na Facebooku, tištěné obrázkové knihy, komunikační osobní pas, magnetickou tabuli, měsíční plánovací kalendář, posunky a gesta... V praxi každý z nich využívá cíleně podle konkrétní situace, prostředí a komunikačního partnera.

Její vlastní spontánní AAK je jednoduchá a krátká – není vždy gramaticky správná, ale přesto funkční a autentická. Zároveň využívá předem připravené komunikační podklady, které jsou gramaticky správně, rozsáhlé a umožňují jí vynikající a téměř plnohodnotnou komunikaci. Součástí příspěvku bude autentické video, ve kterém Alexandra komunikuje pomocí AAK se svými asistentkami. Příspěvek přináší inspiraci pro rodiny, odborníky i asistenty, kteří doprovázejí dospělě s komplexními komunikačními potřebami.

Tatiana Jānošková je matkou nemluvicí Alexandry. Právě snaha pomoci své dceři s komunikací ji přivedla do světa AAK. Těto oblasti se věnuje již více než 20 let. Žije na Slovensku, vzdělávala se také v České republice a na mezinárodních konferencích v zahraničí. Působí také jako laická poradkyně v Platformě rodin dětí se zdravotním postižením.